

Norske trolldomsprosesser

Prosessnummer: 317

Tiltaltes navn: Turid Haugslund

Årstall: 1663

Sted: Jelsa i Rogaland

Ryfjylke ting bok A
nr. 31. (1663) v

(54)
1663.

Karj Klommer.

(Hun var beskyldt av Sigrid Sigurdotters
brokkrime som blev dømt til døden, å kunne
broddomskunst og signere. Hun blev lyst
fredløs.)

Se Møntand: Evoldom s. III-115.

[Auskrevet 29-1-40]

Gud, du vordig helig And, mig fra mig,
Och du diiffuell kom till mig i gemen,
Sij gunde Ross for sig, och sagde det
ide. At vilt giorre. Kari da brude
Hinde, at de som Huden ide vilt here,
det skulle sin Sprache sinder, och
han for det luffen off Hinde.

fol. 55^b

Anno 1663 den 1 September, paa
Hembnes var Effterkreffne sag til
forhør och off efterfølgende Raicrets-
mend affuerveritt Nemblig Bunder Pro-
genes, Haldvord Hamre, Siffur Toffus-
bol, Oelle Sadzeröo, Henrick i Bøjden
och Oelle Kolluigh.

Kari

Klommer

fol. 57^a

Var och i Rige maade en Anden gunde
Naffnlig Kari Klommer i rette frem-
bragt Effterfølgende proüff at paa-
höre.

Kari

Klommer

Da først fremkom Oelle Haaland, som
proüff at deend i sommer Affliffuit gunde
de naffnlig Siri, da skulle affliffuit
dog for huum pindt, betende vdi hane och
fleeres Veruerelse At Kari Klommer for-
ledend Højt var kommen till Hinde
da di var om at forgiore Joesep Wiig,
da bad Kari Klommers Siri skulle
leere en bön Aff Hinde, Siri spurde
om det var gudz Ord. Kari sagde
det var Hoerie, Nemblig huerchen,
begjarte paa at sepe paledes, min

fol. 57^b

fol. 57^a

Gud, du ourdig helig And, wig fra mig,
 Och du diuffuall kom till mig igjenn,
 Sirri gjorde Korß for sig, och sagde det
 icke At wille giöre. Karri da brüde
 Hinde, at derjom Hänn icke wille Reere,
 det jchülle hün Spreche sönder, Och
 hün jchülle liuffe lifuit aff Hinde,
 Sirj Sellff, widere bekiende, at da di
 begge war om at forgiöre. Jaß þu Wig
 siße di i hanns Kleder med en wette
 Vld braae, hülchen brae. brast for snart
 for dem, Och derjom deund icke haffde,
 sönder gaald for dem haffde hann
 icke lifuit.

KariKlommer.

Hünd koffer, fremkjunde en jedell paa
 wseiglit paa pira, bekiende der wdi Kell-
 duellis indet herom at wids, Effterjom
 hann war ölbjög, da Sirri och Karri
 Klommer war till ord, i Hoaland, nöst
 saa hann derfor Laa paa marcken och
 souff.

Herrmanns Tiöge prouit aff Sirri's
 ord ej Andet at mindes, ind Karri Klom-
 mers bad Sirri jchülle forsüre Gud
 fader, Sön och helig And, hann bliff
 kilspürt Om hann ej meerre mindest
 derbiel hann säaride, Nej, Vdenn hann
 mindest der bliff Neffunt en brae.

fol. 57^b

Paß müs bspurd bekiende, aff Sirres
 ord ej widere at mindes, ind Karri
 Klommers haffde bedet hinde hün
 jchülle forsürge, deud Hellig And

och den sände Hand jehülle komme
til hinde igien.

Peder Tvedt bekiende herom allduellis
indtet witterligt at verre efterjom hand
ickon war i höft dörens, dog höide hand
denns afflifuit Siri sagde till Kari
Blommers, du haffr höjet mit Riff
aff mig.

Torchell Pöerthvedt prouit ey heller meere
aff Siris ord at mindes, indt huum jagde
Kari Blommers haffde bedet hinde huum
jehülle Sige, Kom du Saitan och sag dend
hellig Hand fra mig, samt bekiunde
Siri klaget paa hinde huum haffde höjet
Hindes Riff aff hinde.

Toore i Wig bekiende aff huum afflifuit
quinde for^{me} Siri höide paa Haalund, at
Kari Blommers daatter forleden höft kom til
for^{me} Huum quinde och begierede nogen
Smaafield, da spurde for^{me} Siri Kari sin
daatr ad huum leffr mit Josefep, dorkil huum
juarede, hand kendt mi faa mad, meer
jagde huum er mi faa vnderlig, Huum syde en
Fraa i huum Kleder, dend tid dend
gich sönder bleff det merre, Siri spurde
hinde huum aff haffr det aff gaarden
ellv aff Hougum, der paa fiels huum
ingen becheed. Om morgum der efter
kom Kari selff ned till hinde och sag-
de till for^{me} Siri, Wil du lese een böm
efter mig, det jehiller huum det er, er

Kari

Kari

Blommers.

fol. 57^b

fol. 157^b det Guds Ord. Kari sagde det og hørte
 dem, Sagde videre, ieg ved sex eller
 siuff ieg naar dem icke. For^{ne} Kari da
 hyste for hinde och sagde: O, min Herre
 och min Gud, tag din hellig Aand fra
 mig, der Siri det hørde, Sagde hinnen,
 Gud bevar mig, Kari da sagde nu Abens
 barer du mig, Siri dertil juarde, Gud
 giff Lemsmanden Och prestuen Wijs
 det, hvor til Kari brødet juarde, Siri A
 ber sagde, Gud giff fougden wijs det.
 Kari derimod juarde, Gud giff du och
 fougden war fougden i wald, och Kyss
 du fougden sagde hinn i røff, sagde och
 om du sagde. En stuen det, jehulle du
 Enten komme i offrighedens Herder
 eller ieg jehal komme dig til att brøfte
 sinder paa marchen.

Gunder Bræridsenn Kathawen prouit
 aff Siri baade paa Høblig och paa Haa-
 land haffde hørte, at deund sid Kari
 Klommers kom ind till dend siuge mand
 Joseph at jehulle see hiaad hawnd jehulle
 medfurdte for^{ne} Kari sin daatter till
 Siri Om nogen fmaasjild Siri Sagde
 hinn fiels lidet, hinn kunde icke
 giffue lidet, spurde paa hinde Ad hiaad
 siugden Siger din moder Joseph haff^{te}
 haffur hand det Rff gaarden eller
 hænguen, Rff oende Menjcher eller
 aff Gud i Himmeluen, for^{ne} Kari
 daatter juarde, ia moder vell hør

Kari

Klommers.

Klommers

fol. 158^a

fol. 58^a

aff hand haffuer det, har det siger
moer aff, oende Menijcher, moer sagde,
huus knøt om tra paa dend Süge
Mand med 3 Knuder, Ock haffde di
Knuder icke gaet sönder, haffde moer
faaed bött manden. Kari strax der
epke gick ned til Sirri, och sagde, til
Himde, Wil du lerre een barn aff mig,
Siri Sagde, huad er det for leorning, er
dend goed wil ieg Leere dend, er dend
oend, da Gud beuar mig fra dend att
kefse. Kari jagde io hand er oend, och
icke goed, Sirri da jagde, wedst du det,
io, jagde Kari ieg wil Süff, Siri jagde
Gud beuar mig derfra, Kari sagde, wil
du icke lefse efter mig, jehal ieg lüge det
liff aff dig. Gud bedre mig, ieg har sagt
det til dig, nu kandst du sige det for an-
dre. Siqu du det for nogen jehal ieg spræke
dig leffuende i stæcker, och siger du det
til en steen jehal ieg dog wide det. Siri
da jagde, est du allig, da giff Gud öff-
righeden wiße det, huad öffrighed jagde
Kari, föigden jagde Sirri. Kari sagde,
jeham fae du och föigden, med, der
epke jagde Kari, Kom Sattan och tag
dend hellig Årind fra mig.

Saa alt Indschreffne di en hær for sig paa
huis di prouit haffuer gjorde derrer fulde
baegeredt. — Indschreff^{ne} prouff at
paahörre och imodfiare war nu her
for netten till weddermaall/bring, for^{ne}

Kari

Klommer

Kari

Klommer

fol. 58^a

fol. 58^a

Karri Klommer, som Højlig seer. Och
 neget, hvis onprovit Sire om hinde
 sagt haffver, holdt sig med graad och
 Stærgeen der vdi alldullis v-jchjldigh.
 Bekenniste bekiende him var fød
 siunjen, och var det sandhed, him
 haffde sagt om Siri At him jaa hinde
 ham hoes dend süge Mand Joesep, som
 Haffde hinders søfterdaatter, til hvidtken
 him var kommen at je hvidt hand
 jchade, men ej him kunde meere ont
 foruden at him och bekiende, him kunde
 de hielppe dem der haffde, oernt aff hou-
 geen och i jaa maade bede for dem som
 nogen i houggen haffde fortörmit, med
 slij ord, hell verre dig, sell verre dig,
 har nogen fortörmit dig, da giff dem
 tiel, wiedere, endtema med jigneen, ma-
 neen eller Lebens Rundet ind Gudz
 ord sagde him ej at kunde.

Det och allffmuen jaa mange i Ringstæffuen
 var vilffede bekiende och vilffede di andet
 Aldrig om hinde haffde hørt eller beviist
 merret, forind Sire's tale bleff wdført
 videre prouff eller bejchjlding fannet
 nu ej offuer hinde och dend forindförde
 ind her vdi tillfrum jaatellfom nu
 indfört er. . . . .

fol. 71^a

Dend 19 Eiusdem atter Ringhol-
 den Paa Herbores, di Mendt

Kari

Klommer.

Kari

Klommer

fol. 71^a

Reken bekiennde, Girtt Tozeland,
Tormoe Soelandt, Jacob Lij, Afslaech,
Brattlands, Oelle Toellderoenn, Aned(!)
Bertredkam, Oelle Baundeberrigh, Siff
ier Wulle, Tommes Birge, Anders
Hannekamb, Torgiell's Brommelandt
oelc Poell Mo.

No: Ma: fouget Pedro Goedjehusen her
for Reken loed frembyll. Kiende fan-
ger Naffnlig Tijne Hauptlandt oelc Karri
Klommer som paa foudegaerden nogen
tid lang feuxligen haffuer for Troldoms
Konst overrett angiffuit mistencht oelc
Anholdt, Om hiulcke for^{ne} Kiende begge
derris Sags tillstand, findes Omproüitt
oelc i Ringbogen tillform indfört nu for
Reken bred fra ord vdi fangeris egen
Meruerelse er oplest oelc med flid Exa-
minerit. - Fougen Pedro Goedjehusen
schriffelligen protesterit oelc formennte
effendi dendi affliffuit Sirri vdi hundes
doed tid paa Karri Klomms efter prouffs
formellid haffde bekienot di haffde beg-
ge overrit om at fargiorre Joseph Wig,
paa oelc formidelt hin efter egen be-
kientelse, war siungh, meenttes det war
alt med Troldoms Konst oelc hiun der
for til baall oelc brand affstraffer med
meere jamme indleegs formellot. Daterit
Hemnes idag, Men efter at Affpmüen
nu famblig her paa Ringet war till-
stede, bleff di indkaldet oelc tilspürt

Kari

Klommer.

fol. 71^b

fol. 71^b

om nogen offer kunde haffde at klage
 enten for at haffue loffuic. Dert og
 da der efter det var vederfarit eller
 i Andre maader med Throldom nogen
 bejad. Deris dend Meeninge Hoffuic
 suarrit di haffde, Aldrig enten hoit
 eller Pönt Dert aff, denne Karri, men
 di gaff kunde it goet jchützmaall.
 Da efter i Rettjettelsen och prouffuens
 formeld. haffuer vi med flid denne
 sag offaerweijett och finder deri efter=
 folgende Circumstantier.

KariPlommer.

Först förefö Hoffchellige widner efter
 dend misdeckeris ord forleden somer
 i Erfjord. bleff Ruffbet huilke endag
 det er en bekendelse paa en tid for man
 ge gjort och udgagt, prouiff di dog veder
 jchuldig, det ene, det Andet fast. Whigt
 samme quindes ord juines of icke at
 staa til troende, Men suinis mere
 aff had ind aff Sandhed att werre
 helt och bekendt i meening som huo
 jchulle wille betalle. Kari Plommer for
 huo paa hinde bekendte aff hundes
 Siinjehed, at see dend. Hoffuic
 quinde staaende, med dend süge
 Mandz Seng, hinde sag paa soer huo
 med Troldom haffde forgiort, eller
 Negter och med siger denne Kari Plomer
 höjlig huo dend Hoffuic quinde paa
 hinde haffu sagt.

For det Andet findes offuer dese Kari Plomer

lib. 31 (163)
fol. 71^b

alldeles ingen Klager i nogen maader,
dett hün Embten Menijcher eller fee
jchal traffe bechad, Allesijte bekinder
hün selff, det hün er siunsel, och
kand hjälpe, dem som aff hänge Throlld-
jchabff, er bechad, hün bil hün jchall
brüge nogen ord, Vdi proüum och hün
des egen bekündelse indförd.

fol. 72^a

Da Epberdi ingen sit Süpra for
nogen Omutt for ^{ne} Karri Clomer enten
at kand eller Nogen Loffuit sag giffen
eller bechijlder. Att traffe enten Memi-
jcher eller que gjort eller jchade bil-
fört, wnderstaar wi qd icke hindes
Liff, at fradömo, men effterd; hün selff
bedriunder sig at merre siunsel, och
kand fordi Naterbide. See hüd Cent
i höje eller nogen gaardstüm bilhol-
der, hünvaff Nogen Menijcher kand
merre bechad, fordi jtidens paa merre
sligt Cent jchulle merre bil moedgiörel-
se, kand saadant hoef dem aff bede,
och di deraff siunge hjälpe, igjen bil ret,
som hün selff wedstaar Och bekinder,

Da Embten hün selff fattig wansa
kündig folk der wdinden bedrager,
lunger paa sig selff eller far med
jandhed, er dett hünde selff best beüift,
da Epberd; hün far medt slig Maanen,
signen och spögere, jchall hün epers
Recejsen werre landit forüift, och

Kari
Klommer.

fol. 72^a

sig heraff Leenit indew 3 Soellemercher
for faren eller det straffes paa kindes kalls.

Jchal haffue beprad, Alenijfe beprad
hün selff, det hün er siemfok, och
kand hiellpe dem om aff haige Thell
jchalff, er beprad, hün hül hün jchal
brüge nogen ord, Vdi proüum och hün
det egen bekindelse indfordt.

fol. 72^b

Da Eberdi ingens it Süpra for
nyet Omitt fol^{te} Rami Clomer enten
at kand eller nogen haffue sag giften
eller bephjlder. At haffue enten Men
jcher eller que girt eller jchade vil
foret, vnderfklar om de icke kindes
diff. at fraktene, men effordj hün selff
bediunder sig at være siemfok, och
kand forj Nuberte. Sin kindt Omt
i höge eller nogen giordytions behol
der, hün raff Nogen Alenijcher kand
være beprad, forde fiders paa verffe
slip Omt jchade være vil mordgiord
pe, kand raadant. heps dem aff bed
och de deraff sige halge ejens vil rek,
som hün selff vord paa och bekint.

Da Banken hün selff. fattig vore
kändig folch der vdiunder betrag
liger paa sig selff, eller far med
jchadit, v det kindt selff byt knif
de beprad, hün far medt. Sij Alenij
signu och epögn, jchall hün epögn
Rocojcon være landit foruiff, och

KariKlomoner.

Lit: P.

297.

Kongl. Ma: regenschab paa ald
dend wiffse och w-wiffse rendte
och jndkomst dele aar iudi Dyffsche
fogderij i Stavanger län, forfalden
och oppe baaren er, beregnet fra
nytaarsdag anno 1663. och til
aars dagen anno 1664.

Kari Klümbre

Daleren beregnet til - 96 danske.

Wgift.

Wdlagt och beordred paa et
quindfolck, aff jelpse schibbrede,
som for skroldoms kunst bleff
angiffuut nemblig Kari Klümbre
som følger,

No 8

For skrogt papier till steffningen
offuer hende

penge — — 8/10:

For steffningen ald reenschriftue
och forsegle

penge — — 1/10:

For papier till dommen _____ 1/2 da

No 4

Giffuet soerschriffueren for
dommen

penge _____ 2 da :

Kari Klumbre

No 5

Giffuet for hendes kost fra dend 19 junij
hün bleff lagen, och till dend 28 janv.
hün bleff dönt som war - 31 vger
5 dager,

penge - _____ 15 1/2 da / out 8/10